

עניינה מס 1 עתק ז' עותקים
מספר זה מס 4 עתקים

4.4.74

.19,00

עדותו של אל"מ צבי ענבר - פצ"ר

אין לי כל התנגדות למסור עדות.

ש. מבקש לשאול אותך מספר שאלות על מעמדן ומידת החיוב שבהוראות שבחברות תורחיות המוצאות בצה"ל ובנושאים הקשורים בכך.

שאלה 1: האם קיימת חובה או פקודה המחייבת לעדכן את פקודות הצבא ולהתאימן למצב העכשווי?

תשובה: בנספח 3 לפקודת המטכ"ל נקבעו הסמכויות והנוהל למבנה ופרסום של הפ"ע, פק' מטכ"ל וחוזרי מזכירות הפקוד העליון. מחוץ נספח זה משתמע הצורך בעדכון של פקודות הצבא. הפ"ע 10105 שעליה מבוסס אוחז נספח, קובעת את סוגי הפקודות השונות בצבא, מטרתן ותכנן. הוראה זו גם היא אינה אומרת מפורשות שחייבים לעדכן את ההוראות האלה, אבל ברור הדבר כאשר קוראים את ההוראה יחד עם נספח 3, שאוחז פקודות חייבות להיות תמיד במצב מעודכן, שאם לא כן לא יענו על היעוד שבקבע לחן. כאשר נאמר שהפקיד הוראות הפק' העליון הוא בין היתר, להגדיר עקרונות ודפוסי ארגון בנושאי הפעולות הצבאיות, ברור הדבר שהעקרונות ודפוסי הארגון צריכים להיות תמיד מותאמים למציאות השוטפת.

קיימת חובה משפטית כללית המוטלת על בעלי סמכויות, להשתמש בסמכויותיהם ולפלא את חובתם מזמן לזמן, ככל שידרש לפי הנסיבות ולכן ברור שהחובה לעדכן את פקודות הצבא קיימת ואיש אינו עורר עליה. חובה זו נזכרת בסעיף 20 לפק' הפרשנות ואפשר להגיע למסקנה כזו גם מהאמור בנספח 3 לפק' מטכ"ל. בנספח נקבע למי יש סמכות לחקן את הפ"ע ופק' הצבא, וברור שכל אימת שיש צורך בכך, חייבת אותה רשות שלה הסמכות לחקן, להפעיל את סמכותה.

שאלה 2: מי הרשות שצריכה לדאוג שהפ"ע תהיינה מעודכנות.

תשובה: מנספח 3 לפק' מטכ"ל עולה כי הרשויות שעליהן מוטלת החובה לדאוג לעדכון פק' הצבא הנם ראשי האגפים של המטכ"ל.

ש. מה משמעות הפ"ע 2.0101 המטילה על אגם-תוא"ר חובה לרכז את עבודת המטה הקשורה בפרסומי הפ"ע.

ה. כאשר יש צורך בעבודה מטה הקשורה בפרסום - הפ"ע הנוגעות ליותר מאגף אחד, הרי האחריות של רכוז עבודת המטה הוא על אג"ם-תוא"ר.

אנן

- ש. מי צריך לודא שראשי האגפים אכן יעדכנו את הפ"ע ופק' אחרות שנתחום אגפם?
- ת. משפטית, מי שנחראי לודא זאת זה ראש המטה. בצבא אין גוף או קצין מטה תבודק ומפקח על בצוע הפקודות. כרגע דנים על הקמת אגף לבקורת בצבא. יצא כבר מסמך של אג"ס-חוא"ר לראש אג"ס על ענין זה.
- ש. האם הפצ"ר כמי שפסקה על השלטה המשפט בצבא ע"פ ס' 178 ל-חש"צ צריך לפקח גם על כך שהחוראה הזאת בדבר עדכון הפקודות אכן תקויים?
- ת. כאשר הפצ"ר נוכח לדעת שהוראה מהוראות הפ"ע או מפק' הצבא עומדת בסחירה לחוק כל שהוא, או שיש צורך מסיבה כל שהיא לחקן אותה, הרי תפקידו לדאוג לתקונה של אותה הוראה. כלומר, אלה הם דברים של יום-יום שהפצ"ר נחקל במצב עובדתי המחייב תקון הפ"ע על מנת שהמצב המשפטי יענה על המצב העובדתי החדש. לדוגמא: אם היום נודע לפצ"ר שבוטל פקוד מראב שלמה ובמקום זה הוקם מרחב שלמה, מחובחו לודא תקון כל הפקודות כפי שמשמע מהמצב החדש. קביעה מי יהיה ראש המחוז השפוטטי של אותו מחוז וכו'.
- ש. האם בתשעה חדשי שדומך כפצ"ר הערת לרמטכ"ל או לרשות אחרת שהפ"ע ופקודות אחרות אינן מעודכנות?
- ת. כן. כל יום מעירים לאגפי המטכ"ל על פקודות שאינן מעודכנות.
- ש. האם העליח את הנושא שלא מעדכנים את הפק' ושצריך לקבוע שגרה לקיום עקרון העדכון?
- ת. שהפק' דורשות עדכון מתמיד - איש לא חולק. לא צריך להעיר את אזני הרמטכ"ל כי בזה עוסקים יום יום. עדכון הפקודות זו פעולה שעוסקים בה אג"ס המטכ"ל כל יום באופן שוטף. ישנו סגל שלם העוסק בעדכון הפקודות. בשנת 1973 יצאו 128 חוזרי מפ"ע כלומר, בערך חוזר אחד כל יומיים עבודה. בחוזרים אלה, בין היתר, יש עדכונים של פקודות בנושאים שונים, שמחזוריים כל יום. בנוסף לכך יוצאים כל חדש חוזרים לחקון הפ"ע ופק' מטכ"ל ותמיד נמצאים באיזה שלב, בין אם מאחנו לאגפי המטכ"ל או בין אגפי המטכ"ל למזכירות הפ"ע. תמיד יש פקודות בתהליך תקון. אין "מבצע תקון", מפסיקים את כל העבודה ומתקנים. כל יום מתקנים. כל שעה.
- ש. מזה מספר שנים חיל הרגלים וחיל הרגלים המוצנח הם חיל אחד.
- ת. היום זה חיל אחד. זה כבר כמה שנים כ-4.
- ש. אם 4 שנים קיים ארגון כזה והוא חשוב למדי ואין לו בטוי בהפ"ע, האם אינך חושב שזה אנכרוניזם הקעדיין אפשר לטעון שכל הזמן עוסקים בתקון הפ"ע דוגמא נוספת. מאז מלחמת 6 הימים ישנו גוף ששמו קצין קשור עם או"ם באג"ס ואינני רואה לכך ביטוי בכרך הפ"ע שלך.
- ת. לגבי חיל הרגלים וחיל הרגלים המוצנח הרי שבהפ"ע 2021 ס.ד.1. מופיעים החילות הללו החי"ר - חי"ר מוצנח תחת קצין חיל ראשי אחד.

1 in 100

- ש. אך במבנה 20101 יש עוזר ראש אג"ם מה"ד לחי"ר, תפקיד שבוטל, כך שהפ"ע סותרות אחת את השניה מפני שאם יעוד קצין חי"ר וצנחנים ראשי הוא להיות קצין חיל ראשי לחי"ר וחי"ר מוצנח, ואילו באוחו כרך מוטל תפקיד זה על עוזר ראש אג"ם מה"ד לחי"ר, הרי שמוטל כאן אותו תפקיד על שני אנשים שאחד מהם ידוע לנו שלא קיים. כיצד זה מחישב עם דבריו שכל הזמן עוסקים בחקון סק' בצבא?
- ת. הדבר מחישב, כי אם אני אומר שכל הזמן עוסקים בעדכון, פרושו שיש חמיד מה לעדכן. במקרה זה, אין ספק שההוראה עליה הנך מצביע (בקשר לתפקידי ע' ר' אג"ם-מה"ד ל-חי"ר) היא אנכרוניזם והיה צריך מזמן לחקן אותה. עובדה שתוספת א' להוראה, המראה את מרשם מבנה מטכ"ל-אג"ם היא אכן מעודכנת וממנה עולה ברור שאין עוזר ראשי אג"ם-מה"ד לחי"ר. זה לא בסדר שלא דאגו באג"ם לשנות את הגדרת התפקידים במה"ד בהתאם. יחד עם זאת נראה לי שמבחינה מהותית, לאור מה שנאמר על חחומי האחירות של קצין חי"ר וצנחנים ראשי ולאור המרשם של מבנה מטכ"ל, לא קיימים ספקות שצין חי"ר וצנחנים ראשי נושא באחריות לכל מה שנוגע לייזום פרסומים, פתוח תורת הלחימה ל-חי"ר - חיר"ם וכו'. אין ספק שהוא אחראי לכך.
- אם לחפש הוראות שאינן מעודכנות, הרי יש הרבה הוראות שאינן מעודכנות. אותן הוראות שיש צורך חיוני לעדכן ושנחקלים תוך כדי עבודה מחקנים אותם. יש ענינים שבעבודה יום יומית לא נחקלים בהם. הם לא מפריעים לאיש, מטבע הדברים שחקונים כאלה לא נעשים בזריזות.
- ש. אתה מקבל עוחק סק' קבע של המטה הכללי - אבקש לשאול בקשר להוראות קבע אג"ם מבצעים בקשר לבקורת כוננות. האם ראש אג"ם מבצעים מופקד על בצוע הפקודה הנ"ל?
- ת. כן. ראש אג"ם מבצעים מופקד על בצוע הפקודה הנ"ל.
- ש. מי צריך לודא שהתפקידים המוטלים על ראש אג"ם מבצעים ורמ"ח מבצעים אכן יבוצעו?
- ת. ראש אג"ם והרמטכ"ל.
- ש. תכנית זו מדבר על בקורות כוננות חקופתיות שיודיעו עליהן מראש ושיהיו חלק מתכנית העבודה. אם לא נתקיימו סק' אלה ובקורות אלה, האם זו עבירה על חוקי הצבא?
- ת. כן. מבלי להתייחס להיקף הבקורות. הפקודה ללא ספק מטילה חובה על אג"ם מבצעים לפרסם במסגרת סק' העבודה השנתית תכנית בקורות כוללת. לפרסם מדי חדש תכנית בקורות מפורטות ולודא בצוע התכניות האלה.
- ש. האם קיימים נוהלים שגרתיים או אחרים שחליתם לודא קיום פקודות מבצעים ולדוגמא הפקודה בה דנו עתה?
- ת. כיום לא קיים גוף בקורת והקמתו של גוף כזה נמצאת בדיון. ברור שהאחריות היא על המפקד לודא בצוע פקודות. ב-הפ"ע 50903 נמצא העקרון הבסיסי של אחריות מפקדים.

101

ש. בהפ"ע מפורטים כמעט כל הגופים וכל הגורמים בצבא, אגפים, פקודים מרחבים, קציני חיל ראשיים וכו'. מוגדרים תפקידיהם ואורח פעולתם. האם יש גם הגדרה של תפקידי הרמטכ"ל, מבנה לשכתו וכדומה? האם אינך חושב שחטרונה זה פגם?

ת. לא קיימת הוראה פקוד עליון המגדירה את תפקידי הרמטכ"ל. אך בהפ"ע 20603 (מזכיר הפקוד העליון) נזכרת לשכת הרמטכ"ל.

אין הגדרת תפקידים של הרמטכ"ל בהפ"ע חוץ מזה שהוא מוציא את הפע'. אני חושב שזה פגם שתפקידי הרמטכ"ל לא הוגדרו ב-הפ"ע. יש לשער שהדבר נובע מכך שטרם נקבע בחוק מעמדו של הרמטכ"ל וההתייחסות היחידה אליו הינה ב-חש"צ, שם נקבע כי הרמטכ"ל הוא "ראש המטה הכללי של הצבא" וחו לא.

שאלה 3

ש. אני מציג בפניך את החוברות הבאות:

- (1) תורת הקרב כרך א: המטה הכללי: עקד כללי: 1-2
- (2) תורת הקרב כרך ב: המטה הכללי: עקד כללי: 1-3
- (3) לוחמת שריון : המטה הכללי: עקד שריון 3-1

בדף הפנימי הראשון של כל אחת מן החוברות נאמר במסגרת כדלקמן:

"ספר זה מחייב את צה"ל בהתאם להוראות הפיקוד העליון 1,0105

שאלות: (א) האם משמעות האמור במסגרת הוא שלאמור בחוברות הנ"ל חוקף של פקודה או של נורמת התנהגות?

(ב) האם חייל שלא נוהג בהתאם לאמור בחוברות הנ"ל עשוי להיות מובא לדין צבאי?

ת. (א) החוברות הנ"ל מוצאות ע"י מה"ד, דנות בנושאים צבאיים מקצועיים ויש להן חוקף של הוראות המחייבות בצבא עפ"י האמור בהפ"ע 1,0105 סעיף 6 האומר:

"6. הוראות מקצועיות

(א) הוראות מקצועיות מוצאות ע"י קציני המטה המקצועי במטה

הכללי על ידי ראש אג"מ-מה"ד ומגדירות נוהג ונוהל המחייבים את כלל צה"ל בנושאים מקצועיים שנדונים בהוראות.

(ב) מעמדן של חוברות יסוד תורתיות המוצאות ע"י מה"ד-תו"ל הוא כמעמד הוראות מקצועיות".

(ב) חיובי; יכול להיות שיובא לדין על עבירה בנגוד לסעיף 124 לחש"ץ (הדן

בקיום רשלני של הוראה שניתנה לחייל) או על עבירה בנגוד לסעיף 133

לחש"ץ (הדן באי קיום הוראה המחייבת בצבא).